

OB ZAKLJUČKU SEDME REVIJE AMATERSKIH GLEDALIŠKIH SKUPIN OBČINE MOSTE-POLJE

BOTER ANDRAŽ JE VŽGAL

Peto revijsko predstavo smo gledali ponovno v Senožetih, kjer nam je skupina iz Javora prezentirala komedijo Boter Andraž, ki jo je po Marjano Držiču priredil Marko Fotez in na slovenska tla presadil Mirko Rupel. Navedeno delo je duhovita renesančna komedija, ki nudi igralcem bogate možnosti ustvarjalnega izraza polnokrvnih, temperamentnih figur tistega časa. Še poseben čar daje temu delu primorski dialekt, tako da nam poleg živopisne optične realizacije posameznih slik tudi akustično zveni zelo prijetno in zanimivo.

Stari boter Andraž, kupec iz Vipave, se s hlapcem Šimnom poda po svetu iskat svojega malopridnega sina Drečeta. Drečje je svojega očeta opeharil za večjo vsoto denarja, zapustil svojo zvesto nevesto Spelco in se odpravil po svetu ter končno pristal v Padovi. Kmalu se mu srce vname za lepo kurtizano Lavro, s katero „pridno“ zapravlja denar. Ko se po daljšem iskanju srečata z očetom, pride med njima do vrste besednih dvobojev ter hotenji, kdo bo koga prelisičil. Končno uspe to Andražu. Seveda pa je spiritua agens te komedije duhoviti, iznajdljivi Hansov služabnik Medež. On zapleta in razpleta situacije ter skrbi, da se na koncu vse srečno konča.

Skupina iz Javora si je zadala težko nalogo, ko se je odločila za realizacijo Botra Andraža in priznati je treba, da jo je zelo uspešno rešila. Režiser Andrej Berčič je poskrbel, da je bila interpretacija temperamentna, lahkotna, igriva. Mizan scena je bila postavljena z invencijo in so se prizori lepo, gladko tekoče odvijali pred gledalčevimi očmi. Dialogi so imeli odgovarjajoč ritem. Tudi scenska rešitev je bila presenetljivo dobra ter je bila vsekakor najboljše v zadnjih letih v Javoru.

Naslovno vlogo botra Andraža je igral Stanko Trampuž. Njegov lik ostane gledalcu v spominu, saj je znal vtisniti v figuro zanimive poteze – od preračunljivega stiskača, ogoljufanega s strani sina, do zviteža, ki na koncu triumfira. Prav zanimiva kreacija, le v mimiki in konfliktih bi moral biti direktniji do soigralcev. Sina Drečeta je uspešno odigral Tone Jančar. Podoba je bila plastična, pravilno grajena in stopnjavana. Tudi v govoru je bilo opaziti napredek od lanskega leta. Z mnogo smisla za humor je vlogo Šimna odigral Franc Škerjanec, ki je ponovno dokazal, da je sposoben karakterni igralec, ter bi bilo želeli, da bi tudi v bodoče sodeloval s tako zavzetostjo. Najtežjo vlogo je imel Jernej Jančar, ki je igral Medeža. Pripravljal nas je, da izredno dobro obvlada odski prostor, bil je lahkoten, živ, preračunljiv in tudi govor je imel vzoren. Vsekakor je v veliki meri zaslužen, da je predstava lepo uspela. Ivan Bučar je igral služab-

nika Popivo in mu vklesal izrazite poteze ter nas vnovič opozoril, da je odličen karakterni igralec. Morda bi bil v govoru lahko nekoliko hitrejši. Prav dobro sta rešili svoji vlogi Jožica Trampuš kot Lavra in Stefka Škerjanc kot Katrina. K uspehu predstave so še prispevali: Lojzka Mohar kot stražnik in Ljubo Janežič ter Jože Vrbinc kot Blaž in Tomaž. Ugotovimo lahko, da so Javorčani predstavo botra Andraža dosegli višen uspeh.

HLAPEC JERNEJ V ZADVORU

V petek, 30. aprila smo gledali zadnjo predstavo letošnje revije. Pri zadnja skupina iz Javora nam je interpretirala kolektivno dramo Hlapec Jernej, ki jo je po povesti Ivana Cankarja priredil Ferdo Delak. To znano delo, ki nam prikazuje hlapca Jerneja, ko se po 40-letnem garanju na kmetiji znajde na razpotju. Ko ga gospodar požene od doma in zaman išče pravice pri ljudeh, pri posvetni in cerkveni gosposki.

Kot gost je sodeloval režiser RTV Ljubljana Hinko Košak, ki se je odločil za koncertno izvedbo. Posamezne osebe nastopajo kot simboli, brez realističnih obeležij in podrobnosti. Hinko Košak je v danih pogojih pripravil predstavo, ki impresionira, saj vpliva na gledalca izredno sugestivno in ki je, če dodamo, da je tudi po tehnični strani zelo zahtevna, vsekakor eden najlepših dosežkov v zadnjih letih. Režiser se je poslužil tudi diapozitivov, vezni tekst, ki je napisan za zbor, pa je prek ojačevalnih naprav odlično interpretiral član Drame Janez Roščak. Karakterji so bili pravilno nakazani in je bil celotni vtis izredno ugoden, saj so bile posamezne rešitve na profesionalni ravni.

Naslovno vlogo hlapca Jerneja je igral Marjan Moškrič, ki mu je uspelo predočiti nam to tragično figuro v vseh potankostih; tako v začetku, ko z optimizmom in polni vero v pravico išče le-to pri gospodarju, in pri županu, pa kasneje ko mu moči že pojemajo in se zateče k sodnikom in končno ko se resignira in izmučen, a še vedno zvest svojim idealom, spoprime z gospodom župnikom, ki tudi – razen lepih besed – nima ra-

zumevanja za njegovo usodo. V vseh navedenih situacijah je bil Marjan Moškrič zanesljiv in prepričljiv interpret. Zelo impresiven in ugajen je bil nastop Gostačevega študenta, ki ga je igral Lado Zupančič. Trdosrčnega in neuvidevnega gospodarja je z ostrimi potezami oblikoval Sta-

Ob zaključku sedme revije gledaliških skupin občine Moste-Polje so se vse skupine srečale na Urhu, kjer so v prisrčnem pogovoru preživeli nekaj lepih trenutkov.

ne Bojt. Tudi vloga župana je bila dobro podana, igral ga je Karel Smrekar. Vlogo mladega sodnika je presenetljivo dobro odigral Niko Vrbinc, epizodno vlogo dohtarja pa korektno Franc Bučar. Posebej bi omenil Toneta Vidrgarja, ki je izredno plastično in ostro orisal lik župnika in je bila to ena najlepših figur tega večera.

S hlapcem Jernejem bodo Zadvorčani zaključili letošnjo izredno uspešno sezono. Želeli bi, da bi z navedenim delom gostovali v čim več krajih naše občine.

Letošnje sedmo revijo smo vključili v sklop proslav 30-letnice vstaje jugoslovanskih narodov. Če se enkrat pregledamo repertoarno shemo revije, je bila takale: Rdeče rože Jožeta Moškriča, Potprežljivi Matevžek, Srečni dnevi, Veriga, Boter Andraž in Hlapec Jernej. Mnenja sem, da je bil repertoar v glavnem

dobro izbran, saj je moral biti prilagojen specifičnim možnostim posameznih skupin. Tudi scensko so bile predstave boljše opremljene kot prejšnja leta, vendar se s tem ne smemo zadovoljiti in bo potrebno na tem področju iskati še boljše rešitve. Verjetno se bo treba tesneje povezati z likovnimi ustvarjalci naše občine, ki so pripravljeni sodelovati.

V nedeljo, 9. maja 1971 je Zveza kulturno prosvetnih organizacij občine Moste-Polje organizirala srečanje vseh sedmih igralskih skupin. Zbralo se je okrog 130 igralcev. Predsednica občinskega

sveta ZKPO Draga Svetina je uvodoma pozdravila navzoče, med njimi predsednika občinske skupščine Polmeta Mačka, zastopnico sveta za kulturo Miro Hladnikovo in zastopnike republikanske ZKPO, nato pa je podala kratek kritičen pregled pravkar končane revije. Po uvodu je domača skupina prezentirala hlapca Jerneja, ki so ga navzoči z zanimanjem spremljali in na koncu nagradili izvajalce s toplimi aplavzi.

Po predstavi je zastopnik ZKPO Slovenije tov. Belina podelil 21 članom Linhartove značke, ki so jih prejeli za večletno delo v igralskih skupinah. Po tej svečanosti so se razvili živahni razgovori o problematiki amaterske gledališke dejavnosti, o gostovanjih in o bodočem delu. Sledila je prosta zabava s plesom, tako da so se udeleženci tega srečanja zadovoljni vračali na svoje domove.

MARJAN BENEDIČIČ

Srečanje v Novem Sadu

Pionirska manifestacija, ki ima naslov SREČANJE PRIJATELJSTVA, se je začela leta 1964, po katastrofalni poplavi v Zagrebu, ko so pionirji od vsepovsod pomagali najbolj prizadeti šoli. Od takrat se srečujejo vsako leto v drugem kraju naše države. Letošnje, VII. srečanje je bilo v Novem Sadu, gostitelj pa je

bila osnovna šola Jožef Atila.

Teh srečanj se iz Slovenije udeležujejo učenci osnovne šole Vide Pregarc. Od 7. do 11. maja je 10 naših pionirjev preživelo nepozabne dni, ko so bili gostje vojvodinskih tovarštev. Ves čas, od prirčnega sprejema do ganljivega slovesa, je bil bogato izpolnjen. Pozdravi pionirjev iz vseh republik in pokrajin v narodnih nošah in v materinem jeziku, od slovenskega do turškega, na svečani otvoritvi so bili že prvo, nepozabno doživetje.

Predvajali so nam filme o Novem Sadu, o njegovi zgodovini in razvoju do današnjega dne, v spremstvu vodiča smo si ogledali veličastno petrovaradinsko trdnjavo. Na dan zmage smo spet v narodnih nošah polagali vence k spomeniku padlim na Fruški gori, domači pionirji pa so pripravili svečanost. Istega dne smo se poklonili spominu velikega pesnika Jovana Jovanovića-Zmaja. Na njegovem grobu v Sremski Kamenici so pionirji v svojem jeziku recitirali njegove pesmi.

Tema koncerta so obsegala strelstvo, namizni tenis, šah in risanje. Naša šola je osvojila dva pokala za strelstvo in enega za namizni tenis.

Simbol srečanja, goloba miru, so zdaj prevzeli pionirji iz Kragujevca.

Prihodnje leto se bomo torej srečali v tem herojskem šumadijskem mestu.

TITA KRAGULJ

Literarni krožek

Skozi šolska vrata se po prstih pomikam mimo dežurnega pionirja potem pa brž stečem po stopnicah v prvo nadstropje. Vse je tiho, vse je prepojeno s šolsko nestrpnostjo, vse težave in napetost učencev lebdi in se spajajo s hladnim dopoldanskim zrakom. Približam se vratom in pogledam skozi ključavnico. Seveda, tu je tiho, kar sem iskal, tu je krožek, ki tako neudrudno prebira spise in pesmi, ki tako pridno ureja literarna dela svojih nadarjenih sošolcev in izbire samo najboljše.

Presenečen sem nad to disciplino. Vsakdo ima svoje delo, vsak od njih svojo nalogo. Seveda, tu so samo najboljši predstavniki šolskega literarnega dela, ki so jo združili v celoto, v literarni krožek osnovne šole

Ketteja in Murna, v krožek, ki že vrsto let s slikovitim mozaikom proze in poezije pestri šolski časopis in razveseljuje mlade bralce.

Vsako leto zapustijo nekateri člani krožek, a njih zamenjajo mlajši sošolci, sveži, željni ustvarjanja, uspehov, željni dela. Vso to celoto pa dopolnjuje izredna delovna sposobnost mentorja, ki s ponosom gleda na svoje učence, ki bodo morda nekoč veje tako slikovitega, dragocenega in nepreceljivega drevesa slovenske literature.

Odidem. V mislih se mi še vedno porajajo mladi pesniki in pisatelji, ki tako nesebično delijo svoje znanje in izkušnje sošolcem, tovarišem iz šolskih klopi.

DUSAN KRICEJ

Po sledih moščanske preteklosti

Od kod ime?

Morda po mostu, oziroma brvi čez Ljubljanico na mestu, kjer dela cesta, ki prihaja iz Polja, ovinek.

Ali pa drugače: prvotno vaško jedro Most je ležalo vzhodno od današnjega izliva Gruberjevega kanala v Ljubljanico; in vas ne bo imela imena po kakem mostu ali brvi čez reko, ki ga v virih niti ni najti, pač pa bo to ime, ki je na Slovenskem pogostno izviralo iz poti v vasi, ki je bila podobno kot most, z bruni obložena.

Moste so bile še sredi 19. stoletja kmečko naselje in se niso razlikovale od drugih vasi na Ljubljanskem polju. Bile so enostranska, ob današnji Zaloški cesti ležeča vas. Zaloška cesta, ki je šla od Šentpetra skozi Selo in Moste proti Fužinam in takratni Devici Mariji v Polju, je v svoji zasnovi stara. Hiše so gledale s svojim sprednjim delom na cesto, zadaj pa so bila gospodarska poslopja. Njive so se širile na vse strani, pašnikov je bilo največ ob Ljubljani, travnikov in gozda pa ni bilo veliko. Sadovnjaki so se držali hišnih parcel. V franciscejskem katastru iz leta 1825 sta bili označeni tudi dve gramozni jami.

Lastniki zemlje so bili večinoma kmetje, cerkev je imela le dve parceli, občina pa petindvajset. Obrtnikov skoraj ni bilo.

Petindvajset občinskih parcel se zdi veliko, toda od tega jih je devetnajst odpadlo na poti.

Večina stanovanjskih in poslovnih stavb je nastala ob Zaloški cesti do leta 1880.

Leta 1825 naselje Moste še ni bilo povezano z Ljubljano. Preobrazba se začela pozno v 19. stoletju, ko postaja mesto gospodarsko pomembnejše in se začena povezovati z zaledjem. Danes je pojem Most seveda veliko širši, kot je bil včasih, ko so se prave Moste omejevale le na prostor vzhodno od dolenske železnice, na jugu do Ljubljane, na severu do železnice proti Novemu mestu.

Pojem Most v zvezi z novo občino je razširitev pojma Most na naselje severno od železnice (tu je Zelena jama) in na desni breg Ljubljanice (Kodeljevo).

Stara moščanska občina je bila leta 1935 priključena k Ljubljani.

Danes spada tudi Selo v moščansko občino. Vse do zadnjih desetletij 19. stoletja pa ni bilo sledov o tej povezavi. Takrat so Selu rekli domačini „Na fabriki“ – torej že ni bilo več čisto kmečko področje. V drugi polovici 18. stoletja je bila na Selu tovarna blaga, ki je izrabljala vodno silo Ljubljane. Po padcu Napoleona je takrat največja tovarna na Kranjskem propadla. Pa tudi mlin, ki je stal tu, je l. 1825 nehal mleti, ker so podrli jez na reki in začeli z osuševanjem barja. Grad na Selu in gospo-

darska poslopja, last Andreja Maliča, je vzela v najem vojaška uprava in ustanovila zrebčarno, ki je ostala do konca 1. svetovne vojne. Del tovarniškega poslopja so prezidali v stanovanja, v drugem delu pa so izdelovali salame.

Vloga Sela je bila že v 18. stol. kmetijska in industrijska. Od prehoda v 20. stol. naprej se podoba menja v korist industrije.

Ime Zelena jama je v zvezi z gramoznimi jamami, kjer so kopali gramoz za železniške nasipe. Zaradi železniške proge je stavbno slabo povezana, toda kljub temu je bila in je del moščanske občine.

Zelena jama je nastala kasneje kakor moščanski kmečki predeli. Zanimivo je, da tu ni bilo starega centra, iz katerega bi izhajale, oziroma se razvijale ulice, ampak so prve hiše nastale pod vplivom mesta Ljubljane. Tu je živel veliko železničarjev, saj je bil blizu glavni kolodvor in tudi stavne parcele zaradi gramoznih jam niso bile predrage. Vodmat je stal nekoč ob strugi Ljubljane (ime ima po motni vodi).

Tok vode je bil prej drugačen: za bolnišnico se je obrnila do Vodmata in tekla od tam v ostrem loku južno od gradu Kodeljevega do Štepanjskega mostu v koritu današnjega Gruberjevega prekopa ter dosegla današnjo strugo reke pri brvi na Selu. Podoba ravnega toka je od regulacije l. 1827/28, lok stare struge okoli Kodeljevega pa je danes suh.

Ta del moščanske občine ima ime po baročnem gradu grofa Codellija iz l. 1701, podatki o graščini Turn pa segajo do 17. stol., ko je bil njen lastnik plemeniti von Hizing. Znamenita kapelica je iz leta 1734, freske so delo Frana Jelovska, ki je istega leta dokončal tudi freske v cerkvi Sv. Petra v Ljubljani.

Kodeljevo je po nastanku mlado, starejših hiš je malo, večina je bilo zgrajenih med obema vojnoma in pozneje.

Po številu hiš je najmočnejša Povšetova ulica. V večini drugih ulic so hiše mlajšega nastanka. Kodeljevo najhitreje spreminja svojo podobo in je tipično stanovanjsko naselje, ki se je funkcionalno vključilo v moščansko občino.

ALENKA LOBNIK

Uspelo gostovanje v Pulju

Prosvetni sabor Hrvatske, kulturno prosvetna skupnost in kulturno umetniško društvo Istra so letos od 14. do 17. maja organizirali že osmo srečanje harmonikarskih orkestror in solistov v Puli. Vsako leto se na tem srečanju zberejo najboljši solisti in orkestri iz vse Jugoslavije in nekaj let sem že tudi mnogo orkestror iz tujine. Tako je to srečanje iz leta v leto preraščalo meje naše domovine in si pridobilo mednarodno priznanje, kar vsekakor potrjuje tudi dejstvo, da bo v septembru letos v Puli tekmovalje najboljših harmonikarskih solistov z vsega sveta.

Nastopiti na tako elitnih prireditvah pomeni vsekakor pomembno afirmacijo in priznanje dosežene kvalitete. Harmonika si počasi, vendar sigurno utira pot med ostale klasične instrumente, saj se iz nje da izvesti še mnogo več, kot samo glasbo za ples in razvedrilo. In prav to več išče in ocenjuje stroga strokovna komisija tako pri solistih, kot tudi pri skupinskem muziciranju mladih harmonikarjev. Srečanje, kot že ime samo pove, ni potekalo v obliki tekmovalja. Tu se niso podeljevale nagrade ali izbirali zmagovalci, kar bi vsekakor zasenčilo osnovni namen organizatorjev. Ta pa je: medsebojno zblíževanje in spoznavanje stotine mladih glasbenih poustvarjalcev in njihovih pedagogov. Kljub temu pa so bili najboljše le deležni posebnega priznanja. Strokovna komisija, pred katero so morali na dopoldanskih audicijah nastopiti vsi ansamblji, je določila iz vsake skupine najboljše za nastop na večernem slavnostnem koncertu v veliki dvorani doma JNA. In prav med te izbranice se je letos uvrstil tudi harmonikarski orkester glasbene šole Moste-Polje. To pa ni bil njegov prvi nastop pred

puljskim auditorijem, doslej je sodeloval že na sedmih srečanjih. Vendar je pa konkurenca vsako leto hujša in samo s kvaliteten izvajanjem meriti se z orkestri, ki imajo najmodernejša instrumente in elektronske aparature, tudi ni mala stvar.

Harmonikarski orkester glasbene šole Moste-Polje deluje že več kot deset let. Sestavljajo ga sedanjí učenci šole in pa tudi njeni absolventi, ki jih želja po prijetnih doživetjih ob skupinskem muziciranju vodi nazaj v učilnice, kjer so se preje leta in leta izpopolnjevali v obvladnjo instrumenta. Orkester ni velik. Steje dvanajst do petnajst članov. Nekateri med njimi so še dijaki, drugi študenti, nekaj je pa že tudi zaposlenih. Vse pa družijo volja do dela, požrtvovalnost in ljubezen do glasbe. To pa so tudi elementi, ki zagotavljajo napredek in uspeh.

Pod taktirko svojega mentorja in dirigenta profesorja Srečka Piškurtja nastopa orkester na vsakoletnih šolskih produkcijah, na RTV, prireja samostojne koncerte in s svojimi točkami popestruje programe proslav mnogih ustanov in podjetij v občini in izven nje. Prav sedaj pa pripravljaja program za svoj celove-

črni koncert, ki ga bo imel sredi junija v okviru praznovanja tridesete obletnice ustanovitve OF v dvorani skupščine občine. Na tem koncertu bo izvajal tudi F. Haaga Kastilsko rapsodijo, s katero si je v Pulju pridobil najvišje priznanje.

ZR

Šolski jubilej

Letos je os. šola Ketteja in Murna praznovala 10-letnico svojega obstoja in delovanja. Celotedenski program ob dnevu šole, ki je vključeval tudi proslavljanje 30. obletnice ustanovitve OF in proslavo delavskega praznika, je bil vključen v slavnostno akademijo.

Na njej so dobili skromna priznanja člani delovnega kolektiva, ki so vseh 10 let sodelovali pri skrbi za razvoj šole. Pester kulturni in telesnokulturni program, v katerem je z več deklamacijami nastopila tudi članica MGL Mira Bedenkova, je zaključil šolski mladinski zbor (na sliki) s pesmijo Aleksandra Ostrovskega Dan na dan sij nam sonce.